

3. Трайндл А. Нейромаркетинг. Визуалізація емоцій / А. Трайндл. – М. : Альпіна Паблишерз, 2011. – 116 с.
4. Черняк М. Нетрадиційний маркетинг : [Електронний ресурс] / М. Черняк. – Режим доступу : <http://adv-marketing.livejournal.com/3793.html>.

Зинченко Н.В.

УДК 631.164.23

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АПК

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку агропромислового виробництва в Україні характеризується корінною перебудовою інституційної структури аграрної економіки, пов'язаної з процесами капіталізації. Сільське господарство України, яке до 2000-х років штучно знаходилося за межами ринкової економіки, швидкими темпами «наздоганяє» інші сфери економіки, які пройшли певні етапи еволюції свого розвитку (перш за все це відноситься до сфер АПК – переробної галузі, інфраструктури і т. п.).

Для подолання диспропорцій, що склалися, підвищення ефективності використання наявних в Україні ресурсів необхідно змінити економічні відносини та структуру економіки, щоб значно підвищити зайнятість населення, підняти продуктивність праці, збільшити частку продукції, що виготовляється, а також підвищити її конкурентоспроможність.

В умовах ринкової економіки аграрна сфера може успішно розвиватися тільки у тому випадку, якщо забезпечуються збалансовані зв'язки сільського господарства, галузей промисловості які виготовляють для нього засоби виробництва, сфери переробки і реалізації продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми економічної сутності інтеграційних процесів в АПК, розвитку агропромислових формувань, їх ефективності висвітлювали присвячені фундаментальні роботи вчених – аграріїв таких як, Андрійчук В.Г., Богачев В.І., Оніщенко О.М., Саблук П.Т., Ткаченко В.Г. та багато інших, а також іноземні вчені. Їх розробки не втратили свого значення і в теперішній час.

Не дивлячись на увагу, що посилилася останніми роками, до дослідження проблем розвитку інтеграції в АПК, багато питань відновлення і активізації інтеграційних процесів в умовах переходу до змішаної економіки залишаються маловивченими. Зокрема, дискусійними залишаються проблеми, пов'язані з особливостями взаємозв'язків між учасниками інтеграції у сучасних структурах агропромислового комплексу.

Тому виникла необхідність у додаткових дослідженнях по виявленню особливостей розвитку інтеграційних процесів і взаємозв'язків між їх учасниками у сучасних структурах АПК, необхідних для забезпечення стабілізації і стійкого розвитку сільського господарства.

Формування завдання дослідження. Метою даної статті є визначення переваг інтеграційних процесів та особливості взаємозв'язків між їх учасниками у сучасних структурах АПК.

Виклад основного матеріалу. Економічна сутність процесу формування агропромислових інтегрованих структур полягає в об'єднанні на взаємовигідній основі підприємств з метою організації замкнутих виробничих циклів, які включають маркетингові дослідження ринків; фінансове, матеріально-технічне та інтелектуальне забезпечення виробництва; систему заходів по підвищенню родючості ґрунтів; ефективне виробництво сільськогосподарської сировини і її глибоку переробку, реалізацію продовольчої продукції, яка має ринковий попит.

Агропромислова інтеграція, на думку А. Оніщенко, це – органічне поєднання виробництва та переробки сільськогосподарської продукції у визначених організаційно-виробничих фірмах – агропромислових підприємствах, комбінатах та об'єднаннях [2]. З таким визначенням можна погодитися. Проте слід зазначити, що органічне поєднання сільськогосподарського та промислового виробництва не означає підпорядкування одній галузі іншій. Навпаки, воно означає гармонійне поєднання високо розвинутих, спеціалізованих галузей, які організують виробництво на основі новітніх досягнень науково-технічного прогресу.

Наприкінці 1980-х рр. в країні почали створюватися агрофірми і інші агрооб'єднання, а в аграрній науці і практиці закріпилося поняття галузевого агропромислового комплексу, декілька пізніше - продуктового підкомплексу АПК. Інтеграційні процеси у той час регулювалися районними та обласними органами управління сільського господарства, наділеними для цього відповідними повноваженнями і ресурсами.

В даний час інтеграція в АПК здійснюється виключно на основі комерційних інтересів. Все більш широкого поширення набувають агрохолдінги, агрофірми, асоціації, фінансово-промислові групи і т.п. Як правило, усередині них ринкові механізми замінюються організаційно-економічними інструментами координації, деколи створюються організаційно-виробничі і організаційно-управлінські структури.

У масштабі всієї країни агропромислова інтеграція являє собою взаємопов'язану сукупність галузей народного господарства, які беруть участь у виробництві сільськогосподарської сировини, її заготівлі, переробленні, зберіганні, транспортуванні, збуті, виробництві засобів виробництва і їх обслуговування. Ця сукупність складає агропромисловий комплекс країни, розвиток якого регулюється державою.

У сільськогосподарському виробництві у наслідок яскраво вираженої галузевої специфіки (територіальна розосередженість, предметом праці є біологічні об'єкти, розвиток яких істотно залежить від різних природно-кліматичних чинників та ін.) об'єктивно існує потреба у високій оперативності і гнучкості при ухваленні більшості виробничих та маркетингових рішень.

У аграрній сфері багато що залежить від непередбачуваних чинників, тому ризики зниження якості менеджменту при створенні крупних інтегрованих структур жорсткого типу особливо великі. На наш погляд, саме ступінь детермінованого процесу виробництва і маркетингу визначає ефективний рівень його концентрації.

Інший можливий шлях координації комплексного розвитку галузей і виробництв є не тільки об'єднання структур, а і забезпечення взаємодії на основі стратегічного партнерства, у тому числі і за допомогою встановлення довготривалих договірних відносин.

Сучасні дослідження показують, що найбільш висока конкурентоспроможність виробництва спостерігається в групах самостійних комерційних підприємств, територіально розташованих компактно, зв'язаних гнучкою організацією взаємин, зокрема неформальних, що сприяє постійному та швидкому впровадженню інновацій. Подібні об'єднання у розвинених країнах отримали назву кластери [1]. На думку Портера, Майкла, Э. кластери – це сконцентровані за географічною ознакою групи взаємозв'язаних компаній, спеціалізованих постачальників, постачальників послуг, фірм у споріднених галузях, а також пов'язаних з їх діяльністю організацій у певних областях, що конкурують, але при цьому ведуть спільну роботу.

Ідея кластера є новим підходом до бачення національної економіки, економіки регіону, а також вказує на нові ролі компаній, урядів і інших організацій, прагнучих до підвищення конкурентоспроможності. Кластери є рушійною силою у збільшенні експорту і залученні іноземних інвестицій.

Ефективність такого роду об'єднань в значній мірі залежить від наявності тісних інформаційних зв'язків між організаціями і спільності процесів розвитку, що багато в чому визначають темпи освоєння інновацій, оскільки все більше значення мають інформація, знання, ноу-хау, інтелектуальна власність, нематеріальні активи і ін.

Інтеграційні взаємозв'язки, включаючи обмін інформацією, стають найбільш значущим чинником конкурентоспроможності, здійснюючи визначальний вплив на продуктивність решти всіх чинників.

Прискорення освоєння інновацій у аграрному виробництві припускає виконання ряду умов, зокрема наявність необхідних висококваліфікованих кадрів, ефективну систему просування та сервісу нової техніки і устаткування, широкі фінансові можливості для її придбання, висококваліфіковану наукову і інформаційно-консультаційну підтримку.

Головну роль у прискоренні інноваційного процесу грають комерційні організації і їх добровільні об'єднання. Наприклад, комбікормові підприємства з метою підвищення об'ємів продажів можуть проводити комплекс заходів, направлених на підвищення продуктивності тварин, зростання ефективності виробництва молока, включаючи надання консультаційних послуг за рішенням проблем, пов'язаних з інтенсифікацією годування, балансуванням раціонів, оптимізацією рецептури комбікормів, що набувають.

Як важливий напрям фінансової підтримки сільськогосподарських організацій з боку промислових підприємств слід розглядати постачання в розстрочку сучасного устаткування, кормозаготівельної техніки, комбікормів, як правило, у формі передоплати за продукцію, що поставляється.

Розвиненість комплексу залежить також від близького територіального знаходження один від одного споживачів, які сприяють зниженню витрат агросервісних організацій на зміст служби сервісу та ремонту, зменшують транспортні витрати і т. п. У вигаши виявляються і сільськогосподарські товаровиробники, оскільки істотно зменшується час простоїв у разі поломок і очікування запчастин, у зв'язку з великими об'ємами замовлень, як правило, надаються додаткові знижки.

Наукове, інформаційне, консультаційне забезпечення надає визначальний вплив на розвиненість комплексу. Роста кількість як державних, так і приватних структур, що надають подібні послуги. Це підсилює між ними конкуренцію, яка позитивно впливає на всіх учасників, оскільки відбувається певний «інформаційний резонанс».

І якщо керівники і фахівці підприємств АПК чують про яку-небудь інновацію не від окремого консультанта, а з усіх боків, то час від отримання первинної інформації до впровадження нововведення у виробництво істотно скорочується. Беручи участь в одних й тих семінарах, вчені, консультанти, фахівці конкуруючих організацій діляться оригінальними підходами до вирішення проблем, унікальними знаннями, досвідом впровадження інновацій у виробництво.

Зростання попиту на наукові, інформаційні та консультаційні послуги створює можливість поглиблення спеціалізації. Більший об'єм однотипних послуг знижує витрати з розрахунку на одного сільськогосподарського товаровиробника, оскільки значну частку в них складають постійні витрати, пов'язані з науковими дослідженнями, їх адаптацією до практичного використання, підготовкою необхідних кадрів, створенням інформаційної і методичної бази.

Розширюються можливості впровадження інновацій. Вчені і фахівці, переносячи позитивний досвід з однієї організації в іншу, можуть пропонувати принципово нові технологічні рішення. При освоєнні інновацій у суміжних галузях може бути запропоноване оригінальне рішення, об'єднуюче декілька інновацій, що приводить до набагато більшої сумарної ефективності.

Успіх у впровадженні інновацій приводить до ще більшого попиту на наукові, інформаційні та консультаційні послуги, оскільки усередині комплексу посилюється підвищення конкурентоспроможності. Активна робота сільськогосподарських організацій регіону по підвищенню, наприклад, якості кормів власної заготівлі формує попит на послуги вчених і фахівців різного профілю.

Так, наприклад, великий об'єм аналізів якості кормів створює можливість їх проведення у декількох лабораторіях. У результаті конкуренції у самих лабораторіях прискорюється інноваційний процес,

освоюються нові прилади та методи аналізів, їх оперативність і точність, що, у свою чергу, сприяє підвищенню ефективності годування та якості кормів. Роста попит на кормозаготівельну техніку і устаткування, спеціальні біопрепарати для консервації кормів, наукові розробки та консультації по вдосконаленню технологій виробництва кормів.

Підвищення ступеню інтеграції у АПК безпосередньо впливає на інвестиційну активність галузі. Значно розширюються можливості залучення кредитних ресурсів, оскільки позитивні приклади народжують у потенційних інвесторів упевненість в успіху. Ретельне вивчення досвіду освоєння інновацій у господарствах регіонів дозволяє запобігати помилок при їх подальшому розповсюдженні, підвищує ефективність інвестицій, скорочує термін окупності капіталовкладень. Істотно знижуються витрати на трансакції при розробці обґрунтованих програм розвитку, планів і оформленні кредитів.

В умовах концентрації виробництва одиничний виробничий успіх абсолютно недостатній для забезпечення стійкої конкурентоспроможності. Тільки при великому числі ефективних сільськогосподарських товаровиробників, що здійснюють рентабельне виробництво продукції у значних об'ємах, може ефективно функціонувати решта всіх учасників інтеграційного процесу. Їх активність є необхідною умовою прискорення інноваційного процесу в АПК, підвищення конкурентоспроможності виробництва сільськогосподарської продукції на ринку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, об'єктивний процес поглиблення спеціалізації, посилення концентрації і інтенсифікації, кооперації та комбінування сільськогосподарських галузей зумовлює їх поєднання з промисловими підприємствами і іншими сферами економіки шляхом підвищення рівня розвитку техніки, машинної технології, масово-поточного виробництва [3].

Об'єднання підприємств сільського господарства та промисловості у єдине інтеграційне формування стає не тільки можливим, але і значним важелем підвищення ефективності виробництва, прискорення соціально-економічних перетворень на селі.

Тому інтеграційні процеси у агропромисловому комплексі України є закономірною тенденцією і мають важливе значення для його подальшого розвитку.

Джерела та література:

1. Портер Майкл Э. Конкуренция / Майкл Э. Портер; пер. с англ.: О. Л. Пелявского, А. П. Уриханяна и др. – М. : Изд-кий дом "Вильямс", 2005. – 608 с.
2. Онищенко А. М. Оптимальное планирование отраслевой структуры сельхозпредприятий / А. М. Онищенко. – К. : Урожай, 1982. – 258 с.
3. Кобець Є. А. Економічна сутність інтеграції в аграрному виробництві / Є. А. Кобець // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2007. – № 1. – С. 146-149.

Карташевская И.Ф.

УДК 338.24 (477.75):338.48

РОЛЬ ИНФРАСТРУКТУРЫ В РЕГИОНАЛЬНОМ РАЗВИТИИ ТУРИЗМА

Актуальность научной публикации связана с тем, что в формировании устойчивого развития туризма инфраструктура играет решающую роль.

Постановка проблемы. В 2010 году Указом Президента №1080/2010 „Об оптимизации системы центральных органов исполнительной власти” было ликвидировано Министерство культуры и туризма и сформировано Государственное агентство Украины по туризму и курортам в структуре Министерства инфраструктуры. Наши исследования показали, что в международной практике аналогичной структуры государственного управления в туризме не встречается (таблица 1.)

Таблица 1. Государственные структуры управления туристской отраслью в мировой практике.

Название государства	Государственные исполнительные органы в сфере туризма
1. Франция	Министерство транспорта и общественных работ
2. Великобритания	Министерство культуры, зрелищ и спорта
3. Испания	Министерство торговли и туризма
4. Кения	Министерство туризма и природы
5. ЮАР	Министерство экологии и туризма
6. США	Национальная Организация Туризма (в 1997 году ликвидирована)
7. Италия	Департамент по туризму при Министерстве производственной деятельности
Израиль	Министерство туризма
Швейцария	Центральное ведомство по туризму (ЦВТ)
Австрия	Министерство экономики

Однако если учесть экономические особенности государств, можно проследить определенную закономерность в названиях и соответственно функциях государственных структур управления туризмом. Этой отраслью занимаются министерства, решающие наиболее острые проблемы государства, взаимосвязанные с туризмом, например, экологические, сохранности культурного наследия, активизации предпринимательской деятельности. С этой точки зрения созданная в Украине структура управления призвана решить наиболее острую проблему, препятствующую развитию туризма.

Предмет исследования – показать роль инфраструктуры в региональном развитии туризма.